

S'UNIONI DE IS COMUNUS PARTE MONTIS E IS BIDDAS SUAS

POMPU

Sportellu Linguisticu de Is Comunas de s'Unioni Parte Montis
Progetu "Parte Montis in lingua sarda"
Avisu R.A.S. Tu.Li.S 2024 - L.482/99 e L.R. 22/2018

PARTE 'E MONTIS O MONTÀNGIA FIAT SU NÒMINI MEDIEVALI DE UNA DE IS CURADORIAS DE SU GIUDICAU DE ARBARÈE

S'Unioni de is Comunas Parte Montis est nàscia in su 2007. Sa sea ufitziali cosa sua est in Mòguru. Ndi faint parti is Comunas de Gonnostamatza, Masuddas, Mòguru, Pompu, Siris e de su 2017 su Comunu de Sìmaba puru. Est unu territòriu de unus 110 Km² e nci bivint unus 6.400 pessonis in totu.

GONNOSTRAMATZA, MASUDDAS, MÒGURU, POMPU, SÌMABA E SIRIS

Is ses Comunas de s'Unioni funt totu biddixeddas piticas, cun sèmpiri prus pagu bividoris, a pagu tretu s'una de s'àtera.

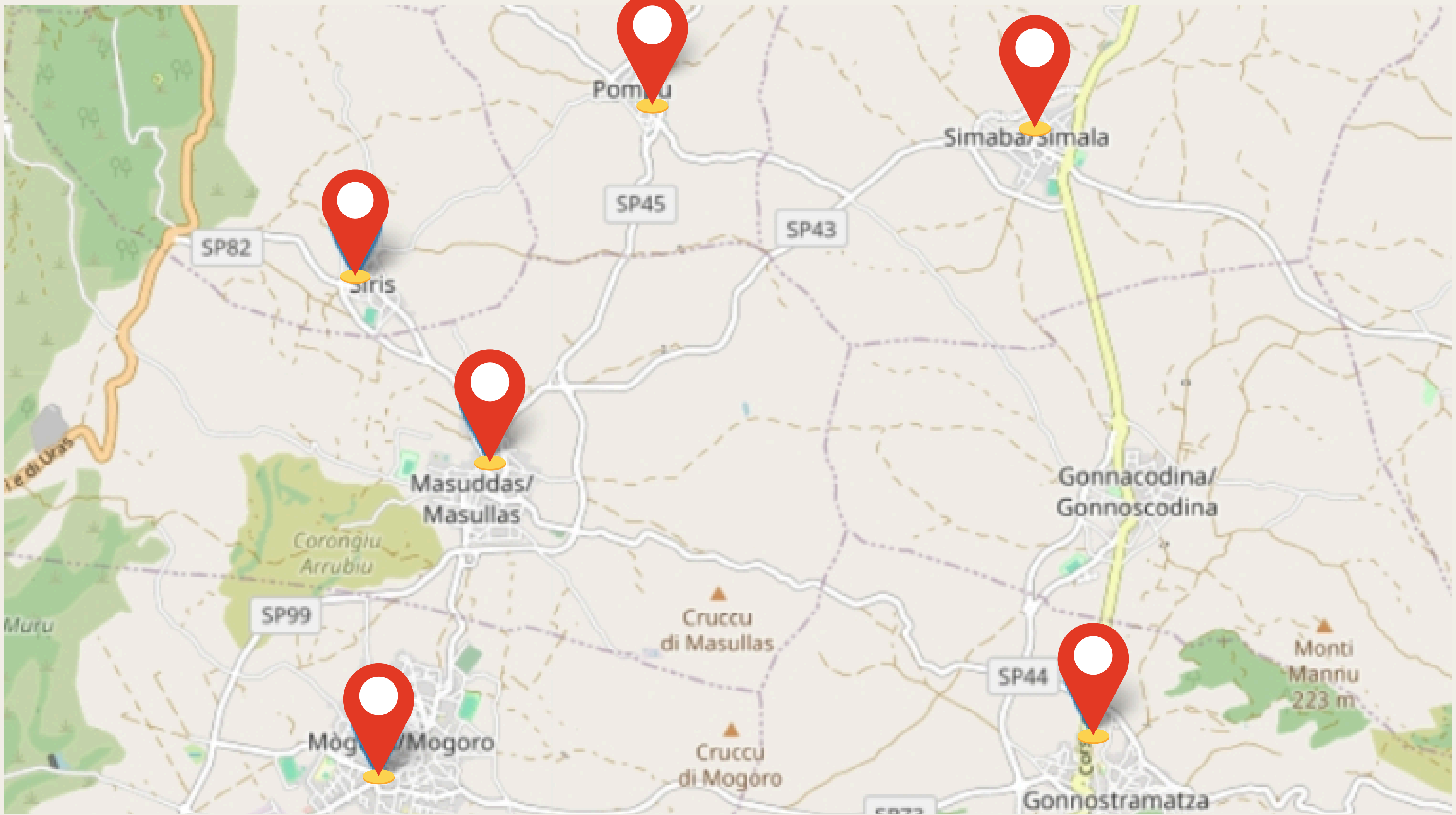
Biddixeddas piticas ma chi tenint unu patrimòniu stòricu-culturali e naturalìsticu mannu in unu territòriu arricu de testimonias archeològicas de època nuraxesa, romana-bizantina e medioevali.

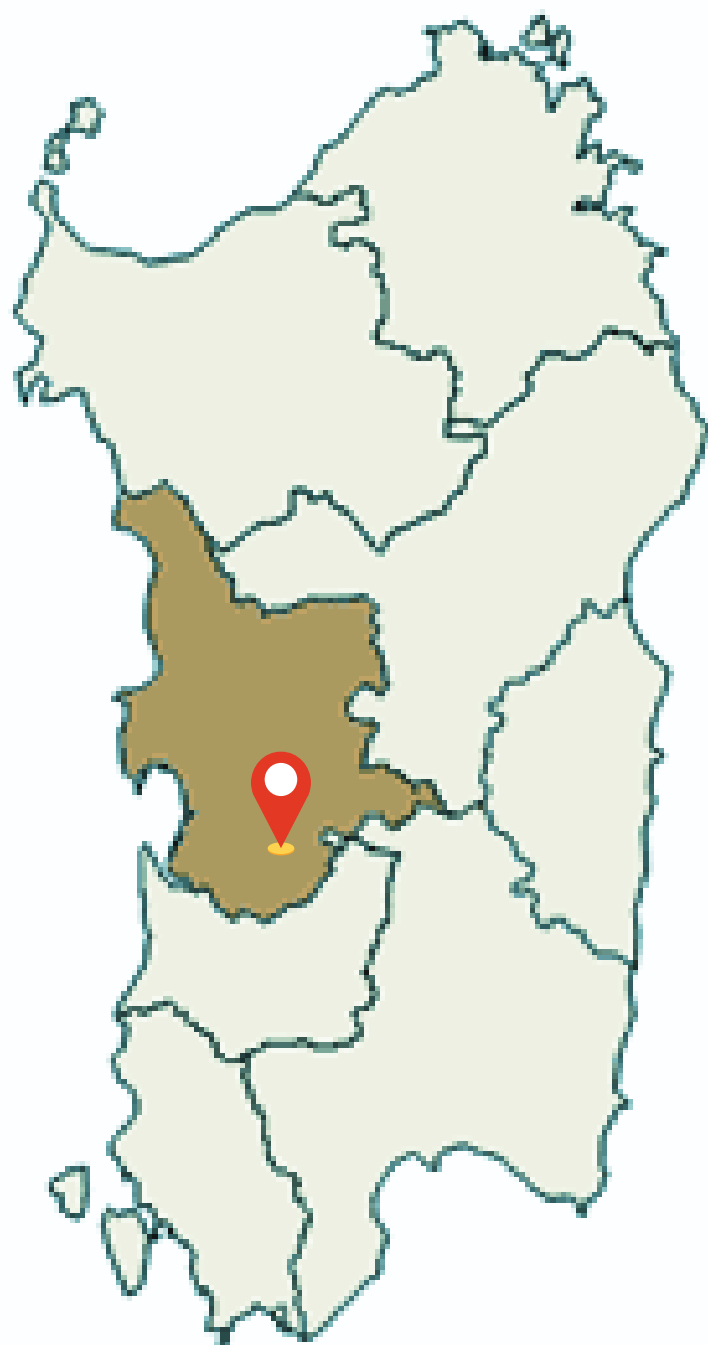
Dònna bidda tenit traditzionis antigas acapiadas a istrintu a su territòriu.

BIDDIXEDDAS PITICAS, A PAGU TRETU S'UNA DE S'ÀTERA . . .

Custus ses Comunas de sa Provìntzia de Aristanis ant postu paris is fortzas issoru e, lassendi a un'ala is làcanas comunalis, tenint interessu mannu a amparai e a avalorai su patrimoniu culturali, istòricu, naturalìsticu e paesagìsticu.

Traballendi a manus de pari e castiendi totus faci a su benidori, ndi bolint bogai a campu is prenda antigas cuadas e circai de aberri caminus nous de svilupu sòtziu-econòmicu po fai cresci su territòriu e fai a connosci su mellus chi nc'est in custu giassu de Sardìnnia.

POMPU

- Popolazioni residenti: 214 (01.01.2025 - Istat)
- Superficie: 5,29 kmq
- Artesa: 147 m a suba de su livellu de su mari

SA BIDDA

Pompu est una biddixedda pitica acapiada a traditzionis culturalis e religiosas e arrica de testimonias antigas.

Si pesat a pagu tretu de su Monti Arci in sa regioni stòricu geogràfica de Marmidda Arta, in sa baddi de s'arriu Lacus o arriu de Pompu, in mesu de is cùcurus spicat su Monti Futu.

Pompu allàcanat cun Crucuris, Sìmaba, Mragaxori, Siris e Masuddas e tenit unu territòriu de unus 5 KMq, is giassus prus saliosus e arricus de acua funt postus a lori e a ortalìtzia e agataus bìngias e olivàrius puru.

In custu giassu, arricu de àcua e a pagu tretu de su Monti Arci nci biviāt genti giai in època preistòrica e nuràgica. Is primus testimonias stòricas de sa presèntzia de s'òmini in su territòriu funt de su neolìticu.

A làcana cun sa bidda de Mragaxori nci est su giassu archeològicu de *Prabanta* cun una pedra fita manna e is domus de janas de *Su Forru de Luxia Arrabiosa*. In prus ant agatau belle de seti statzionis e tres oficinas po traballai sa pedra crobina, s'oru nieddu de Sardìnnia.

S'ORÌGINI DE SU NÒMINI DE SA BIDDA NO EST SEGURU, FORTZIS NDI BENIT DE SU FUEDDU LATINU **“POMPA” CORTEU, PRUFESSONI** PO IS TROPAS DE PELLEGRINUS CHI IN ANTIGÒRIU LOMPIANT A SA CRÈSIA DE SANTA MARIA. MA PODIT ESSI PURU CHI SIAT ACAPIAU A FITOTOPÒNIMOS COMENTI SU FUEDDU LATINU **“POMUS”, MATA DE FRUTA**

UNU PAGU DE STÒRIA

In custu giassu, arricu de àcua e a pagu tretu de su Monti Arci nci biviati genti gai in època preistòrica e nuràgica. Is primus testimonias stòricas de sa presèntzia de s'òmini in su territòriu funt de su neolìticu.

A làcana cun sa bidda de Mragaxori nci est su giassu archeològicu de **Prabanta** cun una pedra fita manna e is domus de janas de “Su Forru de Luxia Arrabiosa. In prus ant agatau belle de seti statzionis e tres oficinas po traballai sa pedra crobina, s'oru nieddu de Sardìnnia”.

Is primus riferimentus stòricus de sa bidda funt de su 1576, in su Medioevu sa bidda faiat parti de su Giudicau de Arbarèe in su dipartimentu de Parte Montis.

SANTU SEBASTIANU

Sa crèsia parrochiali de Pompu est intitulada a Santu Sebastianu, patronu de sa bidda.

Fraigada in època moderna allogat una stàtua antiga de Santu Sebastianu e de Santu Giorgi de su 1700

Sa bidda teniat una crèsia antiga intitulada a custu Santu chi nci est arruta de fundu in su 1865.

CRÈSIAS

SANTA MARIA DE MONSERRAT

Sa crèsia de Santa Maria de Monserrat, aici comenti s'agatat scritu me in is registrus antigus de sa diocesi, esistiat innantis chi esserent fraigau sa bidda e dònna annu arribant pellegrinus in prufessoni po torrai gràtzias a Sa Santa.

Dd'ant ristrutturada me in is annus '80

SA NURAXI DE SANTU MIALI

Su situ archeològicu de Santu Miali si pesat mannu a làcana cun su territòriu de Mragaxori. Est unu nuraxi a cuàturu turris fraigau cun blocus de arenària picaus. Me in is scavus fatus ant agatau cosas meda e unu muntone de lantias chi faint a pensai chi su nuraxi dd'apant impreau comenti giassu po adorai a Cèrere, sa Dea de is messis. Su nuraxi est stètiu impreau a pustis in època pùnica e romana comenti si cumprendit de sa tumba romana "Su lacu de su Meli" agatada in custu giassu.

SU MUSEU MULTIMEDIALI "CASA DEL PANE"

In una domu antiga de pedra, chi su Comunu at comporau e ristrutturau, est acasagiau su Museu de su pani, nàsciu in su 2018 cun sa punna de avalorai e fai connosci s'arti antiga de fai su pani in domu. Un' esperièntzia ùnica chi permitit non sceti de connosci totu is diferentis ainas ma fintzas de imparai cust'arti antiga cun laboratòrius pràticus chi fatu fatu su Museu organizat.

Oi sa domu de su pani est finsas unu logu po acasagiai a is turistas chi si bollint firmari carchi dii po scoberri is bellesas de sa bidda e de su territòriu.

FESTAS E SAGRAS

FESTAS RELIGIOSAS

In su mesi de gennàrgiu Pompu si preparat a fai festa manna a su patronu, **Santu Sebastianu**, su 19 si preparat sa linna e s'alluit unu fogu mannu e su 20 una bella profressoni atraessat sa bidda cun su Santu cuncordau a festa.

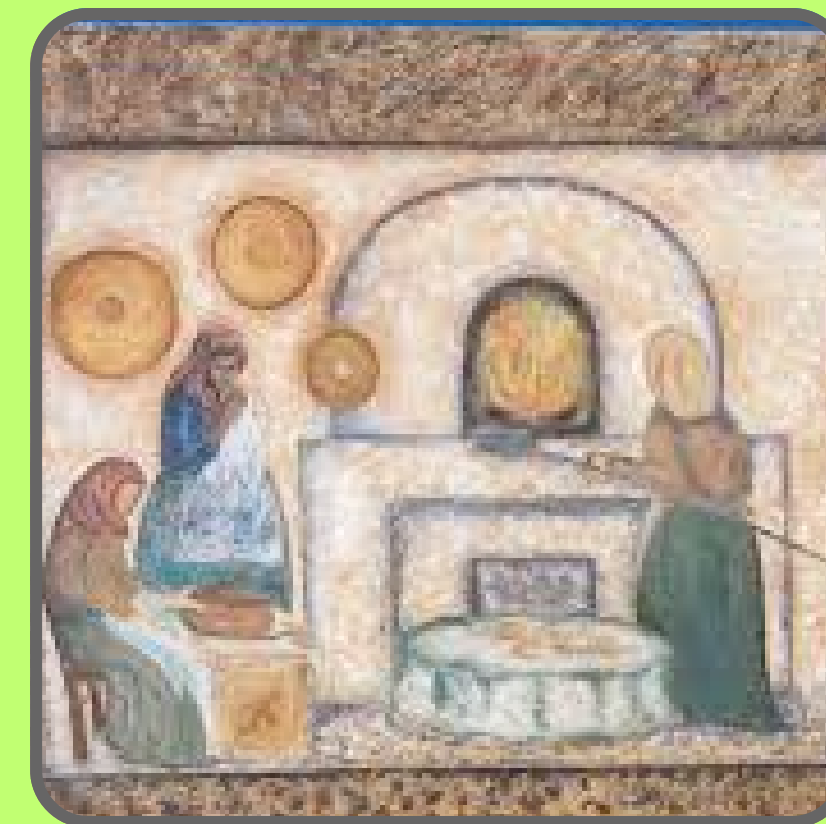
Su 25 de abrili si fait una festa manna po **Santu Giorgi**, patronu de is massajus. Peri sa bidda passat una profressoni manna acumpangiada de tratoris totu cuncordaus a festa, cun tapetus, mantas e bèrtulas tèssias

In cabudanni de su 7 a su 9 sa bidda festat a **Santa Maria**, sa stàtua totu beni cuncordada bessit in profressoni.

FROMENTU

In su mesi de ladàmini su Comunu a manus de pari cun sa Pro Loco organizat **Fromentu Bread Experience**.

Sa bidda si ànimat de genti e su fragu de su pani apena bogau de su forru si spraxit peri is caminus. Non mancant laboratòrius pràticus po imparai a fai e a pintai su pani e fainas po promovi e fai connosci su territòriu e is bellesas suas.

Si abetanus in Pompu!

Sportellu Linguisticu de ls Comunas de s'Unioni Parte Montis
Progetu "Parte Montis in lingua sarda"
Avisu R.A.S. Tu.Li.S 2024 - L.482/99 e L.R. 22/2018